

Samenhang algemene vorming 1^e jaar van 2de graad A-finaliteit (vanaf 1/9/2022)

1 Organisatiemodellen

Onderstaande modellen bieden de school een aantal mogelijkheden om leerplannen en leerplandoelen te organiseren. Ze vervangen dus de leerplannen niet. De inhoud van de vorming wordt aangegeven door de krachtlijnen, doelen en wenken van de leerplannen. De organisatiemodellen zeggen enkel iets over de vorm waarin de vorming georganiseerd wordt.

1.1 Organisatiemodel: 7 vakken voor algemene vorming

In dit organisatiemodel bieden de vakken van de leerplannen het model voor opbouw en organisatie van het schoolcurriculum.

De zeven vakken van de algemene vorming (Engels of Frans, Godsdienst, Lichamelijke opvoeding, MAVO, Natuurwetenschappen, Nederlands, Wiskunde) worden als afzonderlijke eenheden aangeboden. Dit betekent niet dat samenhang tussen vakken niet belangrijk is. Linken met andere vakken worden bij leerplandoelen van de afzonderlijke leerplannen aangegeven. Ook linken met de gemeenschappelijke leerplannen worden vermeld bij de leerplandoelen van alle vakken.

1.2 Organisatiemodel: volledig geïntegreerde algemene vorming

De leerplandoelen van de verschillende leerplannen worden gegroepeerd in zeventien bouwstenen van het curriculum algemene vorming. Die bouwstenen brengen doelen van vakleerplannen en gemeenschappelijke leerplannen samen.

De zeventien bouwstenen worden in de digitale leerplantool opgenomen als voorgestructureerde doelenkaders.

- De bouwstenen zijn bedoeld als basisordening die de school kan gebruiken om eigen didactische, inhoudelijke en organisatorische keuzes te maken. Ze vormen een 'frame' en geen afgewerkt product. De bouwstenen zijn geen thema's of projecten. Het lerarenteam kan naar eigen inzicht de bouwstenen verder inkleuren, concretiseren, opsplitsen, samenbrengen.
- Een aantal bouwstenen (1, 2, 3, 9, 10, 11, 17) schraagt continu het leerproces van leerlingen. Die bouwstenen functioneren optimaal als rode draden waar leerlingen op permanente basis aan werken. Zij kunnen afzonderlijk en/of geïntegreerd in het schoolcurriculum opgenomen worden.
- Alle doelen van de vakleerplannen Nederlands, Maatschappelijke vorming, Wiskunde, Natuurwetenschappen werden in bouwstenen ondergebracht, sommige komen meer dan een keer aan bod. Doelen van de vakken Engels en Frans werden dus ook verbonden met de bouwsteen, maar kunnen nog altijd in een afzonderlijk vak (zoals in organisatiemodel 1) gerealiseerd worden. In het document werden ze in grijze kleur opgenomen.

- Alle doelen van de gemeenschappelijke leerplannen werden toegevoegd aan de bouwstenen. De doelen van het gemeenschappelijk funderend leerplan worden daarenboven door heel het lerarenteam en in beleidscontext gerealiseerd. Dat doelen verbonden worden aan vakken versterkt enkel de realisatie ervan.
- Verwante doelen van het vak Godsdienst en het vak Lichamelijke opvoeding worden toegevoegd ter informatie en om samenwerking te faciliteren, maar het vak godsdienst en het vak LO blijven aparte vakken. In het document werden ze in grijze kleur opgenomen.
- Indien een lerarenteam dat zinvol vindt, kan ze ook doelen uit de specifieke leerplannen van de beroepsgerichte vorming met de bouwstenen verbinden. Die verbinding versterkt de integratie tussen algemene en specifieke vorming. Daarbij moeten zowel de doelen van de algemene vorming als van de beroepsgerichte vorming gerealiseerd worden.

1.3. Organisatiemodel: twee clusters algemene vorming

Ook dit organisatiemodel vertrekt van alle leerdoelen van de leerplannen ingedeeld in bouwstenen en groepeert die in twee clusters. De aandachtspunten en verduidelijkingen bij model 3 gelden ook voor model 2.

Cluster 1: Taal, cultuur en samenleving (bouwstenen 1 tot en met 8)

Generiek doel: De leerlingen worden relationeel sterke, creatieve en taalvaardige cultuurparticipanten en geïnspireerde burgers. Dit kan door het verwerven van historische, ruimtelijke, artistiek-culturele en talige inzichten en vaardigheden, aangeboden binnen betekenisvolle contexten.

Cluster 2: STEM, economie en samenleving (bouwstenen 9 tot en met 16)

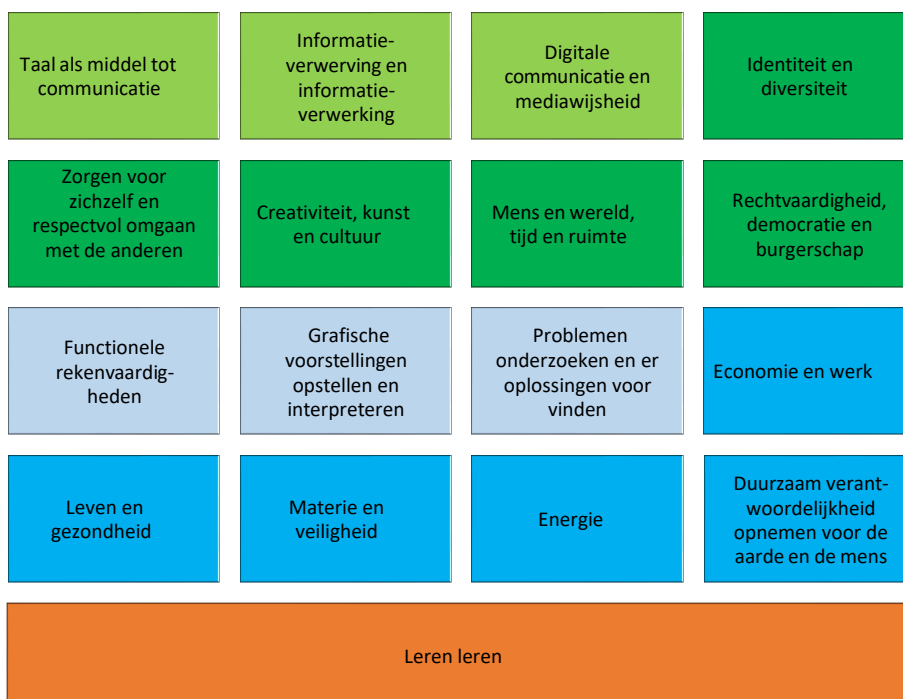
Generiek doel: De leerlingen worden weerbare, bewuste en kritische participanten binnen de complexer wordende informatie- en consumptiemaatschappij. Dit kan door het verwerven van

wetenschappelijke, wiskundige, technische en economische inzichten en vaardigheden, die aangeboden worden binnen betekenisvolle contexten.

Clusteroverstijgende bouwsteen (bouwsteen 17 'leren leren') - de bouwsteen wordt in beide clusters geïmplementeerd.

Generiek doel: De leerlingen ontdekken waar hun interesses liggen en krijgen zicht op eigen mogelijkheden en beperkingen. Ze leren het leren in handen nemen en de effectiviteit ervan te verhogen. Ze werken aan motivatie en leerhouding. Ze verweven eigenaarschap van de eigen onderwijsloopbaan en van de keuzes en de beroepskeuzes die ze zullen maken.

Legende bij de figuur:

- Groen: bouwstenen van cluster 1
- Blauw: bouwstenen van cluster 2
- Bruin: clusteroverschrijdende bouwsteen
- Licht: overstijgende bouwstenen (rode draad)
- Donker: thematisch/inhoudelijk geordende bouwstenen

2 Bouwstenen van de organisatiemodellen

1. Taal als middel tot communicatie

De leerlingen gebruiken taal om te communiceren en om te participeren aan samenleving en cultuur. Daartoe verwerven ze kennis en inzicht in de Nederlandse (en andere) taal en leren ze de taal op een correcte manier gebruiken.

Nederlands

- II-Ned-a-01* De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor taal via cultuur, luisteren, kijken, lezen, spreken, schrijven en interactie.
- II-Ned-a-02* De leerlingen tonen bereidheid en durf om met taal aan de slag te gaan
- II-Ned-a-03 De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten.
- II-Ned-a-04 De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.
- II-Ned-a-05 De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.
- II-Ned-a-06 De leerlingen produceren mondelinge en schriftelijke teksten.
- II-Ned-a-08 De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.
- II-Ned-a-09 De leerlingen nemen deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.
- II-Ned-a-10 De leerlingen beargumenteren mondeling een eigen mening.
- II-Ned-a-12* De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.
- II-Ned-a-14 De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.
- II-Ned-a-15 De leerlingen gebruiken regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem bij informatieverwerking en ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
- II-Ned-a-16 De leerlingen gebruiken nieuw verworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.
- II-Ned-a-17 De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-6.8 De leerlingen gebruiken school- en vaktaal in functie van het leerproces.

Engels of Frans

- II-EnFr-a-01* De leerlingen beleven plezier aan en zijn gemotiveerd voor het gebruiken van taal via cultuur, luisteren, lezen, spreken, schrijven en interactie.
- II-EnFr-a-02* De leerlingen tonen bereidheid en durf om te communiceren.
- II-EnFr-a-03 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.

II-EnFr-a-04	De leerlingen halen relevante informatie uit geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.
II-EnFr-a-05	De leerlingen verwoorden mondeling en schriftelijk boodschappen, feiten, gevoelens en meningen met behulp van zinnen, sleutelwoorden of op basis van een voorbeeld of modellen.
II-EnFr-a-06	De leerlingen nemen actief deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.
II-EnFr-a-09	De leerlingen gebruiken bij communicatie transparante woorden, vertrouwde woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer elementair repertoire.
II-EnFr-a-10	De leerlingen maken bij het communiceren gebruik van taalhandelingen.
II-EnFr-a-11	De leerlingen gebruiken deze kenniselementen voor doelgerichte communicatie.
II-EnFr-a-12	De leerlingen communiceren doelgericht: ze houden rekening met het beoogde doel, het doelpubliek, het gebruikte kanaal, de context en beleefdheidsconventies.
II-EnFr-a-13	De leerlingen zetten strategieën in met het oog op doelgerichte communicatie, ook bij falende communicatie.

2. Informatieverwerving en informatieverwerking

De leerlingen verwerven en verwerken op een correcte en kritische manier informatie om er mee aan de slag te gaan.

Nederlands

II-Ned-a-03	De leerlingen bepalen het onderwerp, de globale inhoud, de hoofdgedachte en de hoofdpunten van geschreven en gesproken teksten.
II-Ned-a-04	De leerlingen selecteren relevante informatie in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.
II-Ned-a-05	De leerlingen beoordelen informatie op betrouwbaarheid, correctheid en bruikbaarheid in geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.
II-Ned-a-07	De leerlingen nemen geraadpleegde bronnen op in een bibliografie.
II-Ned-a-14	De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.
II-Ned-a-15	De leerlingen gebruiken regels en kenmerken van het Standaardnederlands als taalsysteem bij informatieverwerking en ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
II-Ned-a-16	De leerlingen gebruiken nieuwverworven frequente woorden, woordgroepen en eenvoudig figuurlijk taalgebruik bij informatieverwerking en in functie van doelgerichte communicatie.
II-Ned-a-17	De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.

Maatschappelijke Vorming

II-MaVo-a-13	De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.
--------------	--

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-6.1 De leerlingen zoeken informatie op in bronnen en gebruiken daarbij een geschikte zoekstrategie.
BG - De leerling zoekt informatie op in digitale bronnen en gebruikt daarbij een aangereikte zoekstrategie.
- II-GFL-ddaa-6.2 De leerlingen gebruiken verklarende en oriënterende overzichten.
- II-GFL-ddaa-6.3 De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen en informatie op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.
BG - De leerling beoordeelt aan de hand van aangereikte richtvragen de geselecteerde digitale bronnen en informatie op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.
- II-GFL-ddaa-6.5 De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten.
- II-GFL-ddaa-6.4 De leerlingen verwerken informatie uit verschillende bronnen tot een samenhangend en bruikbaar geheel.
BG - De leerling verwerkt digitale informatie uit één of een beperkt aantal bronnen in antwoord op een informatievraag
- II-GFL-ddaa-6.6 De leerlingen presenteren verwerkte informatie.
- II-GFL-ddaa-6.7 De leerlingen ordenen en bewaren informatie.
BG - De leerling bewaart en ordent informatie digitaal volgens een aangereikte structuur.

Gemeenschappelijk Leerplan ICT

- II-GLI-ddaa-03 De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en online en offline toepassingen om digitale inhoud te beheren.
- II-GLI-ddaa-04 De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om digitale teksten te creëren.
- II-GLI-ddaa-05 De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur toepassingen om digitale presentaties te creëren.
- II-GLI-ddaa-09 **OPTIONEEL:** De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om digitale rekenbladen te creëren.
- II-GLI-ddaa-10 **OPTIONEEL:** De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om multimediatekstbestanden te creëren.

Engels of Frans

- II-EnFr-a-03 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte van geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.
- II-EnFr-a-04 De leerlingen halen relevante informatie uit geschreven en gesproken teksten met deze kenmerken.
- II-EnFr-a-11 De leerlingen gebruiken deze kenniselementen voor doelgerichte communicatie
- II-EnFr-a-12 De leerlingen communiceren doelgericht: ze houden rekening met het beoogde doel, het doelpubliek, het gebruikte kanaal, de context en beleefdheidsconventies.
- II-EnFr-a-13 De leerlingen zetten strategieën in met het oog op doelgerichte communicatie, ook bij falende communicatie.

3. Digitale communicatie en mediawijsheid

De leerlingen communiceren via digitale media op een correcte wijze en gaan kritisch en verstandig om met media en internet.

Gemeenschappelijk Leerplan ICT

- II-GLI-ddaa-01 De leerlingen lichten toe hoe bouwstenen van digitale systemen zich tot elkaar verhouden en op elkaar inwerken.
- II-GLI-ddaa-02 De leerlingen tonen zelfvertrouwen bij het verkennen en gebruiken van digitale infrastructuur en toepassingen.
- II-GLI-ddaa-06 De leerlingen gebruiken doelgericht en adequaat standaardfunctionaliteiten van digitale infrastructuur en toepassingen om digitaal te communiceren, te delen, samen te werken en te participeren aan initiatieven.
- II-GLI-ddaa-07 De leerlingen configureren infrastructuur en toepassingen.
- II-GLI-ddaa-08 De leerlingen transfereren de aangeleerde standaardfunctionaliteiten van een toepassing naar een andere toepassing.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-4.1 De leerlingen beoordelen de invloed van de media op zichzelf en op de samenleving.
- II-GFL-ddaa-4.2 De leerlingen gebruiken media op een juridisch en correcte manier met aandacht voor privacyregels, auteursrecht en portretrecht en voor ethische en sociaal aanvaardbare gedragsregels.
BG - De leerling gebruikt media met aandacht voor privacyregels, auteursrecht en portretrecht en voor aangereikte ethische en sociaal aanvaardbare gedragsregels.
- II-GFL-ddaa-4.3 De leerlingen beoordelen doel, mogelijkheden en risico's van hun eigen en andermans gebruik van media en internet voor de (digitale) identiteit zowel van zichzelf als van anderen.
BG - De leerling beoordeelt doel, mogelijkheden en risico's van zijn eigen mediagedrag en de eigen digitale identiteit vanuit een inzicht in relevante beveiligingsrisico's en privacyaspecten.

4. Identiteit en diversiteit

De leerlingen leren wie ze zijn en begrijpen dat een identiteit meervoudig en complex is. Ze begrijpen dat identiteit en respect voor diversiteit en een diverse samenleving samengaan.

Maatschappelijke Vorming

- II-MaVo-a-01 De leerlingen lichten toe dat identiteit een complex samenspel is van persoonlijke identiteit en de identiteit van groepen waartoe je behoort.
- II-MaVo-a-02 De leerlingen vergelijken eigenschappen van verschillende vormen van samenleven met aandacht voor de voordelen en uitdagingen ervan voor een diverse samenleving.
- II-MaVo-a-03 De leerlingen passen vaardigheden toe om respectvol en gastvrij met individuen en groepen om te gaan in een diverse samenleving met aandacht voor gemeenschappelijke afspraken.
- II-MaVo-a-04 De leerlingen hanteren aangereikte strategieën om met vooroordelen, stereotypering, machtsmisbruik en groepsdruk om te gaan.
- II-MaVo-a-05 De leerlingen lichten vormen van onverdraagzaamheid, racisme en discriminatie en de gevolgen ervan toe aan de hand van historische en actuele voorbeelden.

Nederlands

- II-Ned-a-12* De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.
- II-Ned-a-13 De leerlingen illustreren de relatie tussen taal en identiteitsvorming:
Taal als factor van inclusie en exclusie
Beleefdheidsconventies en registers (van formeel tot informeel)
Overeenkomsten en verschillen tussen standaardtaal, sociale en institutionele taalvariëteiten in het Nederlands.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-2.1* De leerlingen gedragen zich sociaal en respectvol in relaties.
- II-GFL-ddaa-10.1 De leerlingen gaan op een respectvolle en correcte manier om met afspraken en regels binnen de school en in de samenleving.
- II-GFL-ddaa-10.3 De leerlingen dialogeren open en constructief met andere leerlingen over levensbeschouwing.
- II-GFL-ddaa-10.4* De leerlingen hebben aandacht voor wat hen beweegt en hun leven zin geeft.

Engels of Frans

- II-EnFr-a-07* De leerlingen tonen interesse in culturele contexten met het Engels of Frans als officiële taal.

5. Zorgen voor zichzelf en respectvol omgaan met de anderen

De leerlingen leren hoe ze zorg kunnen dragen voor zichzelf en respectvol omgaan met anderen. Ze begrijpen dat ze zich als persoon verder kunnen ontwikkelen en leren daarbij de eigen grenzen en die van anderen te bewaken.

Maatschappelijke Vorming

- De leerlingen gaan aspecten van relationele en seksuele integriteit in concrete situaties na met aandacht voor:
- o het belang van duidelijke communicatie en afspraken.
 - o emoties van verliefdheid, liefde, afwijzing en liefdesverdriet.
 - o verschillende soorten relaties: een huwelijk, een losse, een vaste of een open relatie.
 - o verschillende verwachtingen.
- II-MaVo-a-09 De leerlingen analyseren aan de hand van concrete situaties weerbare reacties op handelingen die in strijd zijn met de seksuele gezondheid en integriteit.
- II-MaVo-a-10

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-1.1* De leerlingen ervaren de klas en de school als plaatsen waar ze kansen krijgen om zich te ontwikkelen als persoon.
- II-GFL-ddaa-1.2* De leerlingen drukken hun overtuiging en mening uit.
- II-GFL-ddaa-1.3* De leerlingen verwoorden hun eigen gevoelens en die van anderen in een gepaste uitdrukkingvorm.
- II-GFL-ddaa-1.4* De leerlingen vragen hulp bij het leerproces en bij persoonlijke problemen.
- II-GFL-ddaa-2.1* De leerlingen gedragen zich sociaal en respectvol in relaties.
- II-GFL-ddaa-2.2 De leerlingen bewaken de fysieke en mentale grenzen van zichzelf en van anderen op een gelijkwaardige en respectvolle manier.
- II-GFL-ddaa-2.3 De leerlingen werken samen om bij te dragen aan een gezamenlijk resultaat.
- II-GFL-ddaa-2.4* De leerlingen nemen hun verantwoordelijkheid om betekenisvolle relaties met anderen op te bouwen en pest- en uitsluitingsgedrag te voorkomen.
- II-GFL-ddaa-2.5* De leerlingen gaan constructief om met conflicten op school en in de klas.
- II-GFL-ddaa-3.1* De leerlingen vormen een eigen mening over zichzelf, anderen en de samenleving en zijn bereid die bij te sturen.
- II-GFL-ddaa-8.4 De leerlingen verplaatsen zich veilig op weg naar school en bij buitenschoolse activiteiten vanuit inzicht in verkeersregels en risicofactoren.
- II-GFL-ddaa-10.2 De leerlingen maken verantwoorde en onderbouwde ethische keuzes.

Nederlands

- II-Ned-a-02* De leerlingen tonen bereidheid en durf om met taal aan de slag te gaan.
- II-Ned-a-06 De leerlingen produceren mondelinge en schriftelijke teksten.
- II-Ned-a-08 De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.
- II-Ned-a-09 De leerlingen nemen deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.
- II-Ned-a-10 De leerlingen beargumenteren mondeling een eigen mening.
- II-Ned-a-12* De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.
- II-Ned-a-14 De leerlingen gebruiken kenmerken, mogelijkheden en principes van het Standaardnederlands als communicatiemiddel om doelgericht te communiceren.
- II-Ned-a-17 De leerlingen zetten strategieën in bij informatieverwerking en communicatie, ook bij falende communicatie.

6. Creativiteit, kunst en cultuur

De leerlingen participeren aan cultuur en kunst en creëren eigen artistiek werk vanuit hun verbeelding.

Nederlands

- II-Ned-a-08 De leerlingen drukken zich op een creatieve manier uit.
- II-Ned-a-11 De leerlingen verwoorden hun gedachten, gevoelens en beleving bij het lezen, beluisteren en bekijken van verschillende soorten literaire teksten.

Maatschappelijke Vorming

- II-MaVo-a-14 De leerlingen leggen aan de hand van eenvoudige voorbeelden uit dat mensen een andere betekenis kunnen geven aan historische personen, gebeurtenissen of plaatsen.
- II-MaVo-a-29* De leerlingen drukken de eigen interesse voor kunst- en cultuuruitingen uit met aandacht voor de rol van empathie, aantrekkingskracht en respect.
- II-MaVo-a-30 De leerlingen tonen interesse voor elkaars kunst- en cultuuruitingen.
- II-MaVo-a-31 De leerlingen tonen aan dat ze onderwerp en bedoeling van kunst- en cultuuruitingen op verschillende manieren kunnen waarnemen en interpreteren.
- II-MaVo-a-32 De leerlingen analyseren hoe onderwerp, bedoeling en vormgeving en expressie elkaar onderling beïnvloeden in kunst- en cultuuruitingen.
- II-MaVo-a-33 De leerlingen creëren artistiek werk vanuit hun verbeelding.
- II-MaVo-a-34 De leerlingen drukken uit hoe kunst- en cultuuruitingen hun gedachten, gevoelens en gedrag beïnvloeden.
- II-MaVo-a-35 De leerlingen drukken vanuit hun eigen creatieve ervaringen hun waardering uit voor vormgeving en inhoud van kunst- en cultuuruitingen.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-5.1 De leerlingen doorlopen een creatief denkproces waarbij ze een zelfgekozen idee onderzoeken en vormgeven in de praktijk.
- II-GFL-ddaa-9.1* De leerlingen hebben aandacht voor kunst en cultuur binnen hun persoonlijke ontwikkeling.
- II-GFL-ddaa-9.2 De leerlingen geven vorm aan hun verbeelding in creatieve en artistieke expressie.

Engels of Frans

- II-EnFr-a-08 De leerlingen drukken hun gedachten, gevoelens en beleving uit bij het lezen, beluisteren en bekijken van literaire teksten.

7. Mens en wereld, tijd en ruimte

De leerlingen situeren het eigen bestaan in de tijd (de geschiedenis) en in de ruimte (de wereld).

Leerlingen verrijken de eigen identiteit door die in relatie te brengen met vroeger en elders.

Maatschappelijke Vorming

- II-MaVo-a-12 De leerlingen situeren historische elementen uit hun leefwereld en aangereikte kenmerkende personen, plaatsen of gebeurtenissen uit maatschappelijke domeinen in tijd en ruimte.
- II-MaVo-a-13 De leerlingen vergelijken aangereikte historische bronnen over eenzelfde plaats, gebeurtenis of persoon.
- II-MaVo-a-14 De leerlingen leggen aan de hand van eenvoudige voorbeelden uit dat mensen een andere betekenis kunnen geven aan historische personen, gebeurtenissen of plaatsen.
- II-MaVo-a-15 De leerlingen leggen gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu uit voor elementen uit hun leefwereld en voor kenmerkende historische gebeurtenissen, plaatsen of personen.
- II-MaVo-a-19 De leerlingen duiden bij een aangereikt voorbeeld kenmerken en ruimtelijke gevolgen van mondialisering aan.
- II-MaVo-a-20 De leerlingen beschrijven de demografische evolutie in verschillende regio's in de wereld en de ruimtelijke gevolgen ervan.
- II-MaVo-a-21 De leerlingen leggen aan de hand van een aangereikt voorbeeld uit hoe personen een eigen betekenis geven aan plaatsen.
- II-MaVo-a-22 De leerlingen situeren personen, plaatsen, patronen of processen vanuit relevante ruimtelijke invalshoeken.

Nederlands

- II-Ned-a-12* De leerlingen gaan respectvol om met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen.

Engels of Frans

- II-EnFr-a-07* De leerlingen tonen interesse in culturele contexten met het Engels of Frans als officiële taal.

8. Rechtvaardigheid, democratie en burgerschap

De leerlingen nemen voor zichzelf en voor anderen verantwoordelijkheid op om tot een meer rechtvaardige samenleving te komen en om als toekomstige burgers op democratische wijze aan die samenleving te participeren.

Maatschappelijke Vorming

- II-MaVo-a-06 De leerlingen illustreren in concrete situaties de erkenning, naleving en schending van mensenrechten.
- II-MaVo-a-07 De leerlingen lichten sociale rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid toe aan de hand van concrete voorbeelden rond (kans)armoede met aandacht voor:
o welvaartsstaat
o ongelijke toegang tot basisbehoeften;
o armoedebestrijding;
o sociale ongelijkheid.
- II-MaVo-a-08 De leerlingen lichten aan de hand van actuele gebeurtenissen en op verschillende bestuursniveaus toe hoe democratische besluitvorming werkt.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-3.2 De leerlingen hanteren inspraak, participeren en besluitvorming waarbij ze rekening houden met de rechten en plichten van iedereen.
- II-GFL-ddaa-3.3* De leerlingen ontwikkelen een integere, op rechtvaardigheid en duurzaamheid gerichte levenshouding.
- II-GFL-ddaa-3.4 Leerlingen werken mee aan de realisatie van een meer duurzame, rechtvaardige en inspirerende samenleving waar plaats is voor iedereen.
- II-GFL-ddaa-10.2 De leerlingen maken verantwoorde en onderbouwde ethische keuzes.

9. Functionele rekenvaardigheden

De leerlingen rekenen met getallen in betekenisvolle contexten en gebruiken eenheden en grootheden op een gepaste manier.

Wiskunde

- II-Wis-a-03 De leerlingen voeren eenvoudige berekeningen uit met gehele, kommagetallen, breuken, procenten en verhoudingen.
- II-Wis-a-04 De leerlingen passen strategieën van handig rekenen toe zonder ICT.
- II-Wis-a-05 De leerlingen passen benaderingstechnieken toe zonder ICT: zinvol afronden en schatten van de resultaten van bewerkingen.
- II-Wis-a-08 De leerlingen gebruiken op een gepaste manier meetwaarden, grootheden en eenheden en herleiden in functie van de context.
- II-Wis-a-9 De leerlingen schatten grootheden aan de hand van referentiematen.
- II-Wis-a-12 De leerlingen interpreteren de mediaan, het rekenkundig gemiddelde en de variatiebreedte van numerieke gegevens **op basis van berekeningen met ICT.**

10. Grafische voorstellingen opstellen en interpreteren

De leerlingen gaan om met allerlei wiskundige grafische voorstellingen en interpreteren ze correct.

Wiskunde

- II-Wis-a-06 De leerlingen leggen het verband tussen een 3D-situatie en 2D-voorstellingen ervan:
o interpreteren van 2D-voorstellingen van een 3D-situatie;
o beschrijven van een 3D-situatie a.d.h.v. een gegeven 2D-voorstelling.
- II-Wis-a-07 De leerlingen schetsen een eenvoudige 2D-voorstelling van een 3D-situatie.
- II-Wis-a-10 De leerlingen lezen informatie over een verband af uit een tabel of grafiek.
De leerlingen stellen verbanden voor door gebruik te maken van grafieken en tabellen:
- II-Wis-a-11 o grafiek schetsen bij een gegeven tabel;
o tabel opstellen bij een gegeven grafiek, bij een gegeven verwoording.
- II-Wis-a-12 De leerlingen interpreteren de mediaan, het rekenkundig gemiddelde en de variatiebreedte van numerieke gegevens op basis van berekeningen met ICT.
- II-Wis-a-13 De leerlingen interpreteren kwantitatieve informatie uit grafische voorstellingen: frequentietabel met absolute en relatieve frequenties, staafdiagram, cirkeldiagram, lijndiagram en histogram.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen en informatie op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.
- II-GFL-ddaa-6.3 **BG** - De leerling beoordeelt aan de hand van aangereikte richtvragen de geselecteerde digitale bronnen en informatie op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

11. Problemen onderzoeken en er oplossingen voor vinden

De leerlingen kunnen eenvoudige problemen oplossen aan de hand van natuurwetenschappen, technologie en wiskunde door middel van een creatief denkproces. Ze kunnen hierover communiceren en hun aanpak motiveren en beargumenteren.

Wiskunde

- II-Wis-a-01 De leerlingen lossen problemen op door wiskundige concepten en vaardigheden in te zetten en leggen oplossingsmethodes uit.
- II-Wis-a-03 De leerlingen gebruiken meetinstrumenten en hulpmiddelen selectief en doelgericht.

Natuurwetenschappen

- II-Nat-a-13 De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen om te observeren, te meten, te experimenteren en te onderzoeken in natuurwetenschappelijke, technologische en STEM-contexten.
- II-Nat-a-14 De leerlingen werken geïnformeerd op een veilige en duurzame manier met materialen, chemische stoffen, technische en biologische systemen.
- II-Nat-a-15 De leerlingen ontwerpen een oplossing voor een eenvoudig probleem aan de hand van natuurwetenschappen, technologie en wiskunde.
- II-Nat-a-16 De leerlingen analyseren natuurlijke en technische systemen aan de hand van aangereikte STEM-concepten.
- II-Nat-a-17 De leerlingen beargumenteren keuzes bij het gebruik van technische systemen.
- II-Nat-a-18 De leerlingen leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.
- II-MaVo-a-23 De leerlingen gebruiken terreintechnieken en geografische hulpbronnen om ruimtelijke processen en de gevolgen ervan te onderzoeken.
- II-MaVo-a-24 De leerlingen gebruiken GIS-viewers om informatie over een plaats te verzamelen.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-5.1 De leerlingen doorlopen een creatief denkproces waarbij ze een zelfgekozen idee onderzoeken en vormgeven in de praktijk.
- II-GFL-ddaa-6.1 De leerlingen zoeken informatie op in bronnen en gebruiken daarbij een geschikte zoekstrategie.
BG - De leerling zoekt informatie op in digitale bronnen en gebruikt daarbij een aangereikte zoekstrategie.
- II-GFL-ddaa- 6.3 De leerlingen beoordelen geselecteerde bronnen en informatie op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.
BG - De leerling beoordeelt aan de hand van aangereikte richtvragen de geselecteerde digitale bronnen en informatie op bruikbaarheid, correctheid en betrouwbaarheid.

12. Economie en werk

De leerlingen leren bewust omgaan met aspecten van economie, werk en regelgeving die aansluiten bij hun leefwereld.

Maatschappelijke Vorming

- II-MaVo-a-25 De leerlingen bespreken de voordelen van het werken met een studentenovereenkomst met aandacht voor de basisrechten en -plichten van werkgever en werknemer
- II-MaVo-a-26 De leerlingen illustreren dat de prijs van een aankoop beïnvloed wordt door kortingen, eenmalige kosten en terugkerende kosten.
- II-MaVo-a-27 De leerlingen maken in gesimuleerde situaties bewuste budgettaire keuzes bij aankopen.
- II-MaVo-a-28 De leerlingen bespreken een concreet schadegeval aan de hand van een aangifteformulier met aandacht voor:
o verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid;
o verzekeringscontract met inbegrip van franchise.

Wiskunde

- II-Wis-a-01 De leerlingen lossen problemen op door wiskundige concepten en vaardigheden in te zetten en leggen oplossingsmethodes uit.
- II-Wis-a-03 De leerlingen voeren eenvoudige berekeningen uit met gehele, kommagetallen, breuken, procenten en verhoudingen.

13. Leven en gezondheid

De leerlingen verklaren biologische invloeden op (het ontstaan van) het leven en gezondheid en ontwikkelen gezond gedrag en een gezonde levensstijl.

Natuurwetenschappen

- II-Nat-a-01 De leerlingen illustreren aan de hand van voorbeelden de diversiteit van virussen, bacteriën en schimmels.
- II-Nat-a-02 De leerlingen leggen uit hoe de mens de negatieve rol van micro-organismen kan inperken.
- II-Nat-a-03 De leerlingen leggen uit hoe de mens de positieve rol van micro-organismen kan beïnvloeden.
- II-Nat-a-04 De leerlingen lichten aan de hand van afbeeldingen de bevruchting en de ontwikkeling van de bevruchte eicel bij de mens toe.
- II-Nat-a-05 De leerlingen illustreren de invloed van gezondheidsgedrag en leefmilieu op het embryo en de foetus aan de hand van een aantal voorbeelden.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-8.1 De leerlingen tonen hoe hygiëne, voeding en beweging de eigen gezondheid beïnvloeden.
- II-GFL-ddaa-8.2* De leerlingen ontwikkelen een gezonde levensstijl en reageren op mogelijk verslavend gedrag.

Maatschappelijke Vorming

- II-MaVo-a-11 De leerlingen onderscheiden oorzaken van verslaving en de gevolgen ervan voor de betrokkenen en hun directe omgeving met aandacht voor:
o combigebruik
o
leeftijdsspecifieke sociale en wettelijke normen en grenzen

14. Materie en veiligheid

De leerlingen begrijpen het belang van kennis van stoffen en mengsels in het dagelijks leven.

Natuurwetenschappen

- II-Nat-a-06 De leerlingen geven op basis van het deeltjesmodel voorbeelden van zuivere stoffen, bestanddelen, homogene en heterogene mengsels in het dagelijks leven.
- II-Nat-a-07 De leerlingen illustreren dat mengsels via eenvoudige scheidingstechnieken kunnen uitgesplitst worden in één of meerdere bestanddelen.
- II-Nat-a-08 De leerlingen brengen chemische stoffen en chemische formules in verband met fenomenen of toepassingen in het dagelijks leven.
- II-Nat-a-14 De leerlingen werken geïnformeerd op een veilige en duurzame manier met materialen, chemische stoffen, technische en biologische systemen.
- II-Nat-a-17 De leerlingen beargumenteren keuzes bij het gebruik van technische systemen.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-8.3 De leerlingen handelen veilig in de school en respecteren de veiligheidsvoorschriften en -procedures.

Wiskunde

- II-Wis-a-01 De leerlingen lossen problemen op door wiskundige concepten en vaardigheden in te zetten en leggen oplossingsmethodes uit.

15. Energie

De leerlingen begrijpen het belang van kracht, druk, geluid, temperatuur, warmte en soorten energie in het dagelijks leven.

Natuurwetenschappen

- II-Nat-a-09 De leerlingen verklaren fenomenen en toepassingen uit het dagelijks leven aan de hand van kracht of druk.
- II-Nat-a-10 De leerlingen gebruiken de decibelschaal om fenomenen, toepassingen en veiligheidsaspecten rond geluid uit het dagelijks leven te verklaren.
- II-Nat-a-11 De leerlingen verklaren fenomenen en toepassingen uit het dagelijks leven aan de hand van de concepten temperatuur en warmte.
- II-Nat-a-12 De leerlingen maken een visuele voorstelling van de energieomzettingen in een systeem.
- II-Nat-a-13 De leerlingen gebruiken met de nodige nauwkeurigheid meetinstrumenten en hulpmiddelen om te observeren, te meten, te experimenteren en te onderzoeken in natuurwetenschappelijke, technologische en STEM-contexten.
- II-Nat-a-14 De leerlingen werken geïnformeerd op een veilige en duurzame manier met materialen, chemische stoffen, technische en biologische systemen.
- II-Nat-a-16 De leerlingen analyseren natuurlijke en technische systemen aan de hand van aangereikte STEM-concepten.
- II-Nat-a-17 De leerlingen beargumenteren keuzes bij het gebruik van technische systemen.

Wiskunde

- II-Wis-a-9 De leerlingen schatten grootheden aan de hand van referentiematen.

16. Duurzaam verantwoordelijkheid opnemen voor de aarde en voor de mens

Vanuit de uitdagingen die de toekomst van de planeet bedreigen leren leerlingen duurzame ethische keuzes maken, die ze kunnen beargumenteren en toepassen in de praktijk (consumptie, omgaan met materialen en systemen).

Maatschappelijke Vorming

- II-MaVo-a-16 De leerlingen beschrijven de bewegingen van de aarde en de gevolgen ervan op het leven.
- II-MaVo-a-17 De leerlingen lichten aan de hand van gebeurtenissen uit de actualiteit toe welke grote uitdagingen er zijn om een duurzame wereld te creëren.
- II-MaVo-a-18 De leerlingen geven een voorbeeld van systeemdenken in het kader van duurzaamheid.
- II-MaVo-a-19 De leerlingen duiden bij een aangereikt voorbeeld kenmerken en ruimtelijke gevolgen van mondialisering aan.
- II-MaVo-a-22 De leerlingen situeren personen, plaatsen, patronen of processen aan de hand van geografische hulpbronnen vanuit relevante ruimtelijke invalshoeken.

Natuurwetenschappen

- II-Nat-a-14 De leerlingen werken geïnformeerd op ~~een veilige en~~ duurzame manier met materialen, chemische stoffen, technische en biologische systemen.
- II-Nat-a-17 De leerlingen beargumenteren keuzes bij het gebruik van technische systemen.
- II-Nat-a-18 De leerlingen leggen aan de hand van concrete maatschappelijke uitdagingen de onderlinge wisselwerking uit tussen natuurwetenschappen, technische wetenschappen, wiskunde en de maatschappij.

Wiskunde

- II-Wis-a-01 De leerlingen lossen problemen op door wiskundige concepten en vaardigheden in te zetten en leggen oplossingsmethodes uit.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-3.3* De leerlingen ontwikkelen een integere, op rechtvaardigheid en duurzaamheid gerichte levenshouding.
- II-GFL-ddaa-3.4 Leerlingen werken mee aan de realisatie van een meer duurzame, rechtvaardige en inspirerende samenleving waar plaats is voor iedereen.
- II-GFL-ddaa-10.2* De leerlingen maken verantwoorde en onderbouwde ethische keuzes.

17. Leren leren

De leerlingen ontdekken waar hun interesses liggen hoewel die nog sterk kunnen en krijgen zicht op eigen mogelijkheden en beperkingen. Ze leren hun leren in handen nemen en de effectiviteit ervan te verhogen. Ze werken aan motivatie en leerhouding. Ze verweven eigenaarschap van de eigen onderwijsloopbaan en van de keuzes en de beroepskeuzes die ze zullen maken.

Gemeenschappelijk Funderend Leerplan

- II-GFL-ddaa-6.4 De leerlingen verwerken informatie uit verschillende bronnen tot een samenhangend en bruikbaar geheel.
BG - De leerling verwerkt digitale informatie uit één of een beperkt aantal bronnen in antwoord op een informatievraag
- II-GFL-ddaa-7.3 De leerlingen verwerven metacognitieve kennis en vaardigheden en zetten die in bij het leren.
- II-GFL-ddaa-7.2 De leerlingen beoordelen hun eigen voorkeuren en interesses, mogelijkheden en beperkingen met betrekking tot leren en studeren, vakken en studiedomeinen.
- II-GFL-ddaa-7.1 De leerlingen beoordelen eigen voorkeuren, interesses, mogelijkheden en beperkingen met betrekking tot leren en studeren, vakken en studiedomeinen.
- II-GFL-ddaa-7.4 De leerlingen denken aan de hand van interne en externe, stabiele en veranderlijke factoren na over de mate waarin ze succesvol kunnen leren.
- II-GFL-ddaa-7.5 De leerlingen beïnvloeden op positieve manier hun eigen leren.
- II-GFL-ddaa-7.6 De leerlingen maken een onderbouwde studie- of beroepskeuze op basis van relevante inzichten en vaardigheden.

3. Gebruik van de bouwstenen binnen de organisatiemodellen

Principes

- Leerlingen moeten een belangrijk gedeelte van de leerplandoelen realiseren om een kwalificatie te halen. De bouwstenen maken leerplangericht werken niet minder belangrijk, ze trachten vooral de samenhang over de leerplannen heen in kaart te brengen. Het blijven echter de onderliggende doelen van de bouwstenen die ‘in samenhang’ geëvalueerd worden.
- Een bouwsteen wordt waardevol in de opbouw van een gebouw in samenhang met andere bouwstenen die een geheel vormgeven.
 - Bij de opbouw van een thema, project of lessenreeks in het schooleigen curriculum kan het lerarenteam of de leraar vertrekken van een centrale bouwsteen, die ingekleurd kan worden binnen de eigen keuzes of aansluitend bij de voorkennis, interesse, vormingsnoden van leerlingen.
 - De doelen van de bouwsteen kunnen versterkt en verrijkt worden door doelen van andere bouwstenen.
 - Overstijgende bouwstenen worden altijd met inhoudelijke bouwstenen verbonden. Doorheen de leerweg van de leerling vormen zij een rode draad die continu opgevolgd en geëvalueerd wordt.

Voorbeelden van opbouw

Thema “wie ben ik en wie zijn wij?” in organisatiemodel 2 (cluster 1)

Centrale bouwsteen

Bouwsteen 4: identiteit en diversiteit

Aansluitende bouwstenen

Bouwsteen 7: mens en wereld, tijd en ruimte

Bouwsteen 6: creativiteit, kunst en cultuur

Thema “samen werken aan een meer duurzame wereld” in organisatiemodel 3

Centrale bouwsteen

Bouwsteen 16: duurzaam verantwoordelijkheid opnemen voor de aarde en de mens

Aansluitende bouwstenen

Bouwsteen 7: mens in tijd en ruimte

Bouwsteen 8: rechtvaardigheid, democratie, burgerschap

Bouwsteen 14: energie

Bouwsteen 13: leven en gezondheid

